

NORGES HØYESTERETT

Den 21. desember 2005 avsa Høyesterett dom i

HR-2005-01999-A, (sak nr. 2005/814), sivil sak, anke,

A (advokat Thor Harald Eike – til prøve)

mot

B (advokat Odd Arild Helland – til prøve)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Flock:** Saken gjelder utmåling av oppreisning etter skadeserstatningsloven § 3-5 for påført legemsskade.
- (2) Haugaland og Sunnhordland politidistrikt satte 7. juli 2004 B under tiltale ved Haugesund tingrett for overtredelse av straffeloven § 229 første straffalternativ jf. § 232. Som grunnlag ble angitt følgende forhold:

”Torsdag 17. juni 2004, ca. kl. 12:37, i ---gata --- i X, slo han A gjentatte ganger i ansiktet og/eller på høyre arm med knyttet hånd og/eller med en stein han holdt i hånden, slik at hun mistet bevisstheten, fikk slått løs en fortann og/eller fikk flere bloduttredelser/hevelser i ansiktet og på høyre arm.”
- (3) Tiltalen omfattet ytterligere en overtredelse av straffeloven § 229 første straffalternativ, hvor det var angitt at han forut for 6. februar 2003 hadde slått A i ansiktet med knyttet hånd, noe som førte til at fire tenner løsnet, og at to av disse senere falt ut. Som et tredje punkt var tatt med overtredelse av straffeloven § 228 første ledd, ved at han 26. april 2004 skulle ha slått A i hodet en eller flere ganger ”med flat og/eller knyttet hånd”, slik at hun blødde fra venstre øre, fikk hevelser på overleppen og over høyre øye. I tillegg til dette inneholdt tiltalen punkter om forulempning av offentlig tjenestemann under utøvelsen av tjenesten, straffeloven § 326 nr. 2, og bruk av narkotika uten lovlig atkomst, legemiddeloven § 31 annet ledd jf. § 24 første ledd.

- (4) B ble ved tingrettens dom 26. august 2004 funnet skyldig på alle punkter. Han ble dømt til fengsel i ett år, med fradrag av 59 dager for utholdt varetektsfengsel. Han ble videre dømt til å betale skadeserstatning til A med kr 23 520 og til å betale henne oppreisning med kr 100 000.
- (5) For det alvorligste forholdet, legemsbeskadigelsen i juni 2004, la tingretten til grunn at B hadde slått A flere ganger i ansiktet med stor kraft mens hun lå på bakken med ham sittende over seg. Mishandlingen hadde pågått rundt fem minutter og ble avbrutt ved at det kom folk til stedet. A var da bevisstløs. Retten fant det ikke bevist at B hadde slått med en stein. Erstatningskravet dekket stipulerte utgifter til tannlegebehandling som følge av at tenner løsnet og senere falt ut etter slagene i februar 2003 og juni 2004. En fireledds bro måtte erstattes med en seksledds.
- (6) Ved straffutmålingen bemerket tingretten at voldshandlingene bar preg av systematisk mishandling av en person som sto i et avhengighetsforhold til gjerningsmannen. Etter det opplyste hadde B og A i juni 2004 bodd sammen i As leilighet i et par års tid.
- (7) B anket dommen til Gulating lagmannsrett. Anken gjaldt skyldspørsmålet for legemsbeskadigelsen i februar 2003, straffutmålingen og avgjørelsen av erstatnings- og oppreisningskravet, med unntak for anken over skyldspørsmålet, ble den henvist til behandling i lagmannsretten, som 25. april 2005 avsa dom med slik domsslutning:

”I tingrettens dom gjøres disse endringer:

- 1. Straffen utmåles til fengsel i 10 – ti – måneder som i sin helhet anses sonet.**
 - 2. Oppreisningsbeløpet fastsettes til kr. 25.000,- – tjuefemtusen – . Oppfyllelsesfristen fastsettes til 2 – to – uker fra dommens forkynnelse.**
 - 3. Tingrettens dom, slutningens punkt II, stadfestes.**
 - 4. Saksomkostninger idømmes ikke.”**
- (8) Punkt II i slutningen i tingrettens dom gjaldt erstatningskravet.
- (9) A har under henvisning til straffeprosessloven § 435 anket lagmannsrettens dom til Høyesterett. Anken gjelder oppreisningskravet, som hevdes å være vesentlig for lavt utmålt. Høyesteretts kjæremålsutvalg har i beslutning 12. juli 2005 henvist anken til Høyesterett uten hensyn til ankegenstandens verdi.
- (10) For Høyesterett har psykiater Hans Olav Tungesvik vært oppnevnt som sakkyndig og avgitt erklæring om mulige psykiske problemer for A som kan tilskrives vold utøvet av B. Den sakkyndige har muntlig supplert erklæringen under ankeforhandlingen for Høyesterett. Med unntak for dette og for diverse fremlagte pasientjournaler og andre opplysninger av medisinsk karakter vedrørende A, står spørsmålet om oppreisning i faktisk og i rettslig henseende i samme stilling som for de tidligere retter.
- (11) Den ankende part, A, har i hovedtrekk gjort gjeldende:
- (12) Den oppreisning som lagmannsretten har utmålt, er klart for lav. I dommen i Rt. 1988 side 532 nevnes sentrale momenter ved utmåling av oppreisningsbeløp. Samtidig påpekes behovet for normering av de beløp som skal tilkjennes forærmede i voldtektssaker, som

den saken gjaldt. Høyesterett bør også i den foreliggende sak foreta en normering, og dette må skje på bakgrunn av den utvikling som har skjedd siden 1988. Sentralt står her dommen i Rt. 2003 side 1580, der normen i voldtektssaker ble hevet til kr 100 000. En tilsvarende hevning bør skje ved utmåling av oppreisning til offer for annen vold.

(13) I vår sak må vurderingen av de sentrale momenter føre til et betydelig oppreisningsbeløp. B utøvde forsettlig en meget graverende vold mot sin hjelpeløse samboer. A ble påført legemsskade og har i tillegg fått psykiske ettervirkninger av det hun ble utsatt for. Slike ettervirkninger er fullt forenlig med det vi i dag vet om skadevirkninger ved familievold, og de måtte fremstå som påregnelige for skadevolderen.

(14) A har nedlagt slik påstand:

- ”1. Oppreisningsbeløpet fastsettes etter Høyesteretts frie skjønn, begrenset oppad til NOK 100.000,-, med tillegg av lovens morarente p.a. til enhver tid fra forfallstidspunkt 14 dager etter dommens forkynning til betaling skjer.
2. A tilkjennes erstatning for sakens omkostninger med NOK 3. 950,- og staten de øvrige saksomkostninger, med tillegg av lovens morarente p.a. til enhver tid fra forfallstidspunkt 14 dager etter dommens forkynning til betaling skjer.”

(15) Ankemotparten, B, har i hovedtrekk anført:

(16) Det erkjennes at vilkårene i skadeserstatningsloven § 3-5 for å tilkjenne oppreisning er oppfylt. Lagmannsrettens utmåling av beløpet til kr 25 000 er passende.

(17) Voldssaker hvor det kan være aktuelt å tilkjenne oppreisning, byr på store ulikheter. En normering av utmålingen synes derfor å være lite hensiktsmessig.

(18) En voldtekt er et meget alvorlig overgrep med stor fare for betydelige senvirkninger. I vår sak må det være galt å tilkjenne oppreisning med et beløp opp mot normen i voldtektssaker. Det nivå som i rettspraksis har avtegnet seg i saker der overgrepet har bestått i gjentatte legemskrenkelser, ligger på noen få titusen kroner. Dette samsvarer med de oppreisningsbeløp som gjennom voldsoffererstatningsordningen blir tilkjent ved slike overgrep.

(19) Ved utmålingen i vår sak må det tas hensyn til at både gjerningsmann og offer befant seg i et rusmiljø. Foranledningen til det alvorligste overgrepet var sjalusi, og de var begge ruset ved anledningen. A hadde levd et liv preget av rus og voldelige overgrep lenge før hun ble kjent med B. Det er all grunn til å stille spørsmål ved den sakkyndiges uttalelse om at hennes mest påtrengende psykiske problemer i dag skal ha direkte sammenheng med de skader som hun ble påført av B.

(20) B har nedlagt slik påstand:

- ”1. Lagmannsrettens dom stadfestes.
2. Det offentlige tilkjennes sakens omkostninger.”

(21) *Mitt syn på saken:*

- (22) Tingretten har ved utmålingen av oppreisningsbeløpet, i tillegg til de tre straffbare forhold som jeg har nevnt innledningsvis, lagt vekt på en voldshandling begått i februar 2003 som B ble straffedømt for ved Haugesund tingretts dom 18. juni 2003. Videre la tingretten ”vekt på fornærmedes forklaring om at hun gjentatte ganger har blitt utsatt for vold ut over de tilfellene som har blitt behandlet i retten”. Lagmannsretten reduserte oppreisningsbeløpet fra kr 100 000 som tingretten fastsatte, til kr 25 000.
- (23) For Høyesterett har partene gitt uttrykk for et noe ulikt syn på omfanget av den volden som skal legges til grunn ved utmålingen av oppreisningsbeløpet. Det følger av straffeprosessloven § 3 første ledd at et krav fra fornærmede om oppreisning kan fremmes i straffesaken såfremt kravet ”springer ut av samme handling som saken gjelder”. I dette tilfellet gjaldt som nevnt straffesaken tre nærmere angitte legemskrenkelser, og altså ikke et sammenhengende straffbart forhold begått innenfor et angitt tidsrom. Utmåling av oppreisning under straffesaken må da knyttes til disse konkrete legemskrenkelsene, som også må danne rammen for en senere ankebehandling av oppreisningskravet etter straffeprosessloven § 435. At domfelte også tidligere var straffedømt for vold mot samboeren, var et moment ved straffutmålingen. Etter min mening må det kunne tas et visst hensyn til det også ved utmålingen av oppreisningen.
- (24) Høyesterett har i tidligere avgjørelser for noen typer overgrep søkt å angi en norm for utmåling av oppreisningsbeløpet. Jeg har allerede under gjengivelsen av den ankende parts anførsler nevnt dommene fra 1988 og 2003 om utmåling av oppreisning ved voldtekt. I dommen i Rt. 2001 side 274 ble en normert oppreisning for foreldre som hadde mistet et barn ved forsettlig drap, satt til kroner 120 000. Det ble i dommen påpekt at normen ikke gjaldt for andre etterlatte, for eksempel avdøde barn.
- (25) I vår sak er det legemskrenkelser etter straffeloven §§ 228 og 229 som har utløst krav om oppreisning. Det er her tale om straffebestemmelser som omfatter overgrep av høyst ulik karakter og grovhet. Høyesteretts utmåling av oppreisning i enkelttilfeller vil rimeligvis gi veiledning for lignende tilfeller, men det kan vanskelig bli tale om å fastsette en norm til bruk for en større gruppe av slike overgrep. Dette må gjelde selv om man begrenset seg til vold i nære relasjoner, slik tilfellet er i vår sak.
- (26) Derimot finner jeg at den norm som Høyesterett har fastsatt for utmåling av oppreisning ved voldtekt, må kunne tillegges en viss vekt ved vurderingen av hvilket nivå oppreisningen bør ligge på ved alvorlige legemskrenkelser. Det følger av Rt. 1988 side 532 at sentrale momenter ved utmålingen av oppreisning ved voldtekt – og også ved andre krenkelser – vil være handlingens objektive grovhet, graden av skadevolderens skyld, fornærmedes subjektive opplevelse av krenkelsen og arten og omfanget av de skadevirkninger den har påført fornærmede. I den sak som ble behandlet i Rt. 2003 side 1580, ble straffen utmålt til fengsel i 3 år og 6 måneder, og det ble gitt uttrykk for at overgrepet ikke tilsa oppreisning ut over normen på kr 100 000. I vår sak er det tale om en straff på knapt ett år. Korrigert for skjerpende eller formildende straffutmålingsmomenter knyttet blant annet til domfeltes person, vil straffutmålingen i stor grad gjenspeile de momenter som også er av betydning ved utmåling av oppreisning. Ved grovere krenkelser vil også oppreisningsbehovet gjerne være større. På den måten vil straffutmålingen kunne gi en grov antydning av det nivå som en oppreisning bør ligge på.
- (27) Jeg er på denne bakgrunn i likhet med lagmannsretten kommet til at nivået i vår sak bør ligge vesentlig lavere enn de kr 100 000 som tingretten kom frem til. Bedømt etter

foreliggende rettspraksis har nok lagmannsretten truffet riktigere med sine kr 25 000. Men etter min mening kan mye tale for en heving av oppreisningsbeløpene ved alvorlig vold mot nærstående.

- (28) A har gjentatte ganger vært utsatt for grove voldshandlinger fra sin samboer. Særlig legemsbeskadigelsen i juni 2004, da A til slutt mistet bevisstheten, må ha vært en meget skremmende opplevelse for henne.
- (29) Den sakkyndige har konkludert med at ”dei mest påtrengjande problem ho slit med i dag, nemleg panikkangst, skjelvingar, stressreaksjonar, indre uro, aggressive utbrot, har direkte samanheng med skader påført henne av B, først og fremst gjennom den vald han har påført henne ved slag mot hovudet og andre deler av kroppen”. Den sakkyndiges konklusjon har en generell forankring i uttalelser i NOU 2003: 31, Retten til et liv uten vold, hvor det på side 59–60 blant annet heter:

”... Risiko for skade øker avhengig av hvor alvorlig volden har vært, hvor hyppig den har forekommet og over hvor lang tid mishandlingen har pågått.

Kvinner utsatt for vold er i risikozonen for å utvikle en rekke psykiske plager og symptomer. Både nordisk og internasjonal forskning viser at voldsutsatte i langt større grad enn kvinner generelt har angstproblemer, depresjon, søvnproblemer og fysisk ubehag. En sammenlikning av flere studier som har sett på sammenhengen mellom vold og depresjon viste at minst halvparten lider av klinisk depresjon (Giles-Sims 1998).

...

Stort forbruk av medisiner og alkohol er ikke uvanlig hos kvinner utsatt for vold i nære relasjoner. Rus kan være en strategi for å holde ut en tilværelse med vold.

...

Kvinner som utsettes for vold i nære relasjoner opplever også såkalt posttraumatisk stress syndrom (PTSD). Dette kjennetegnes av symptomer som hyperaktivering, gjenopplevelse av traumet og unngåelsesatferd. Hyperaktivering vil si at kvinnen er i konstant alarmberedskap, er anspent og urolig. Mange sover dårlig. Tankene går på høygir. Det kan gi henne problemer med konsentrasjon, oppmerksomhet og hukommelse. Gjenopplevelser av traumet vil si at kvinnen plages av mareritt og ”flashbacks” om de vonde hendelsene. Disse er svært levende og ubehagelige, og kvinnen kan føle seg hensatt tilbake til voldsopplevelsene hun erfarte og igjen kjenne seg redd og avmektig. Unngåelsesatferd vil si at kvinnen bevisst eller ubevisst søker å unngå å komme i kontakt med mennesker, steder, situasjoner eller annet som kan vekke minnene om den volden hun har vært utsatt for (Askeland, Strand og Sætre 2002). Studier viser at opp mot 60 % av kvinner som søker hjelp fyller kriteriene for å få PTSD-diagnosen (Saunders, 1994B, Houskamp og Foy 1991 I: Giles-Sims 1998). ...”

- (30) De opplysninger som foreligger om As vanskelige oppvekstvilkår, langvarig rusmisbruk fra ung alder og helsesituasjon – både før og etter samlivet med B – bekrefter at hun sliter med psykiske problemer av en slik art som den sakkyndige gir uttrykk for. Men de viser samtidig at årsaksbildet er meget sammensatt, og jeg finner ikke tilstrekkelig grunnlag for å føre en vesentlig del av hennes problemer tilbake til de legemskrenkelser som denne saken gjelder.
- (31) Etter en samlet vurdering er jeg kommet til at oppreisningsbeløpet i dette tilfellet bør settes til kr 40 000.

- (32) Både A og B er innvilget fri sakførsel for Høyesterett etter henholdsvis § 18 første ledd nr. 2 og § 21a i rettshjelpsloven. Jeg er kommet til at saksomkostninger ikke bør tilkjennes for Høyesterett.
- (33) Jeg stemmer for denne

D O M :

1. B betaler oppreisning til A med 40 000 – førtitusen – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom med tillegg av den alminnelige forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum fra utløpet av oppfyllelsesfristen til betaling skjer.
 2. Saksomkostninger tilkjennes ikke.
- (34) Dommer **Skoghøy**: Jeg er kommet til at A bør tilkjennes en oppreisning på kr 70 000.
- (35) Domstolene har tradisjonelt vært meget restriktive med å tilkjenne oppreisning til voldsofre. Dette gjelder ikke minst ved vold overfor kvinner i nære relasjoner.
- (36) Fra lovgiverhold har det ved flere anledninger vært gitt uttrykk for misnøye med domstolenes holdning til oppreisning til voldsofre. Allerede i Innst. O. nr. 39 (1993-94) om lov om endringer i straffeprosessloven m.v. (styrking av kriminalitetsofres stilling), side 8 påpekte Stortingets justiskomité at erstatningsnivået for ikke-økonomisk skade til kriminalitetsofre lå svært lavt og burde heves. Justiskomiteen tok spørsmålet opp igjen i Innst. O. nr. 46 (2000-2001) om lov om erstatning fra staten for personskade voldt ved straffbar handling m.m. (voldsoffererstatningsloven), side 6. Det ble her på nytt gitt uttrykk for ønske om et høyere nivå.
- (37) I 2001 ble det nedsatt et utvalg for å utrede problemstillinger omkring vold mot kvinner fra nåværende eller tidligere samlivspartner (Kvinnevoldsutvalget). I utvalgets innstilling, som ble avgitt 4. desember 2003, blir det fremholdt at menns vold mot kvinner i nære relasjoner ”kan ha store og inngripende konsekvenser for kvinnenens liv”, og at kvinner som har vært utsatt for vold, blant annet er ”i risikozonen for å utvikle en rekke psykiske plager og symptomer”. Det å bli utsatt for vold eller trusler over tid virker sterkt psykisk nedbrytende, og kvinner som utsettes for vold i nære relasjoner, opplever ofte også såkalt posttraumatisk stress syndrom (PTSD), se NOU 2003: 31 Retten til et liv uten vold, side 59–60. Jeg viser her til det førstvoterende har gjengitt fra denne innstillingen.
- (38) Etter en gjennomgang av rettspraksis i saker om vold mot kvinner i nære relasjoner konkluderte Kvinnevoldsutvalget med at de erstatnings- og oppreisningsbeløp som ble utmålt, var forholdsvis små (NOU 2003: 31, side 170–172). Når det spesielt gjelder utmåling av oppreisning, uttalte utvalget (side 172–173):

”I norsk erstatningsrett har erstatning for tort og smerte normalt vært satt lavt. Det har vært argumentert med at det er umulig å sette en pris på de lidelser som et offer blir påført gjennom en straffbar handling.

Utvalget kan være enig i at det er umulig å lage et finjustert ”takstsystem” for lidelse. Dette betyr ikke at det er umulig å si om oppreisningsbeløp fremstår som høye eller

lave. Slik utvalget ser det, er vold mot kvinner i nære relasjoner grove integritetskrenkelser. På tross av at krenkelsene er grove, fører de ofte ikke til synlige skader eller varige mén (medisinsk invaliditet). Dette betyr at kvinner som er utsatt for vold i nære relasjoner kommer "dårlig ut" i forhold til dagens erstatningsregler. De krenkelsene de er påført gjennom volden utløser liten eller ingen erstatning. Utvalget vil fremholde at dette setter voldsutsatte kvinner i en urimelig situasjon. Løsningen på dette er å øke oppreisningsbeløpene betydelig. Det anbefales en økning i størrelsesorden 50 % – 100 % i forhold til de oppreisningsbeløp som i dag utbetales i forhold til voldtekt og vold i nære relasjoner."

- (39) Disse betraktningene er jeg enig i. Med den dokumentasjon som nå foreligger på konsekvensene av vold, kan domstolene etter min oppfatning ikke fortsette med å neglisjere justiskomiteens gjentatte ønsker om at nivået for oppreisning for voldsforbrytelser må heves. Dette gjelder i særlig grad ved vold mot kvinner i nære relasjoner, som tradisjonelt har vært bagatellisert.
- (40) På bakgrunn av den økte erkjennelse av skadevirkningene av vold i nære relasjoner som ble dokumentert i Kvinnevoldsutvalgets innstilling, fremmet regjeringen høsten 2005 forslag om et eget straffebud mot slik vold, se Ot.prp. nr. 113 (2004–2005) og Ot.prp. nr. 15 (2005–2006) med forslag til ny § 219 i straffeloven. I tillegg til at det er "et *reelt behov* for en slik bestemmelse for å få dekket alle straffverdige sider ved vold i nære relasjoner", la departementet vekt på at straffebudet "vil synliggjøre at samfunnet ikke aksepterer vold mot nærstående", se Ot.prp. nr. 113 (2004–2005), side 37. Forslaget fikk tilslutning fra Stortingets justiskomite i Innst. O. nr. 10 (2005–2006), og det er nå blitt vedtatt. Den økte erkjennelse av skadevirkningene av vold i nære relasjoner som ligger bak dette straffebudet, må etter mitt syn også gi seg utslag i en betydelig heving av oppreisningsnivået.
- (41) Høyesterett har i Rt. 2003 side 1580 fastsatt kr 100 000 som normaloppreisning til voldtekts ofre. Da vold i nære relasjoner kan ha nokså forskjellig karakter, finner jeg det vanskelig å knytte utmåling av oppreisning for slike forbrytelser til noe normert beløp.
- (42) I tilfeller hvor det ikke er etablert noen bestemt norm for oppreisningens størrelse, skal oppreisning etter skadeserstatningsloven § 3-5 utmåles på grunnlag av en skjønnsmessig helhetsvurdering. Ved utmålingen skal det legges vekt på handlingens objektive grovhet, skadevolderens skyld, fornærmedes subjektive opplevelser av krenkelsen og arten og omfanget av de påførte skadevirkningene. Det er i rettspraksis lagt til grunn at i tilfeller hvor oppreisningen er knyttet til straffbare handlinger, vil skadevolderens økonomi komme mer i bakgrunnen og lemping være lite naturlig, se Rt. 2004 side 1794 avsnitt 39 med henvisning til tidligere rettspraksis.
- (43) Den vold A har vært utsatt for, er meget grov. Den 6. februar 2003 ble hun slått i ansiktet med knyttet hånd slik at broen på fire tenner løsnet og to tenner senere falt ut. Den 26. april 2004 ble hun gjentatte ganger slått i hodet med knyttet hånd slik at hun blødde fra venstre øre, fikk hevelser på overleppen og over høyre øye. Den 17. juni 2004 ble hun gjentatte ganger slått i ansiktet med stor kraft. Mot slutten av mishandlingen mistet hun bevisstheten, men mishandlingen fortsatte også etter dette. Hun fikk slått løs en fortann og fikk flere blodutredelser/hevelser i ansiktet og på høyre arm.
- (44) Ved utmålingen av oppreisningen må det legges vekt på at det ikke er tale om en enkeltstående voldshandling, men om grov vold utøvd ved tre forskjellige anledninger. Den tidsmessige avstand mellom den første og den siste handlingen er vel ett år og fire

måneder. Ved Haugesund tingretts dom 18. juni 2003 er B også dømt for å ha slått og sparket A gjentatte ganger i ansiktet 28. februar 2003. Som fremholdt i NOU 2003: 31, side 49, kan vold som pågår over lengre tid, ikke ses ”som fragmenterte biter av en virkelighet”. Et offer som over lang tid lever med en konstant trussel om vold, lever i et ”sosialt rom fylt av frykt, kulde og gru” – det ”*lever i volden*”. Selv om det er de handlinger domfellelsen gjelder som danner grunnlaget for oppreisningen, må det ved utmålingen av oppreisningsbeløpet legges vekt på at de handlinger domfellelsen gjelder, springer ut av et bestemt mønster, jf. Rt. 2003 side 1358. De enkelte handlingene kan derfor ikke ses isolert. Ved straffutmålingen har Høyesterett tatt konsekvensen av dette, se Rt. 2004 side 844 og 2004 side 1556. Det samme må man etter min mening gjøre ved utmåling av oppreisning.

- (45) Videre må det ved utmåling av oppreisning for vold i nære relasjoner – på samme måten som ved straffutmålingen – legges vekt på krenkelsenes varighet over tid, den psykologiske binding mellom gjerningsmannen og offeret, og det at handlingen skjer skjult – i hjemmet, som skulle være et trygt sted, se Rt. 2004 side 1794 avsnitt 44.
- (46) Førstvoterende har uttalt at straffutmålingsnivået for en forbrytelse vil kunne gi en grov antydning om det nivå som en oppreisning bør ligge på. Dette er jeg uenig i. Selv om mange av de momenter som gjør seg gjeldende ved utmåling av straff, også er relevante ved utmåling av oppreisning, må det tas hensyn til at straff og oppreisning har vesensforskjellig formål. Fra opprinnelig å ha et klart pønalt formål, er tyngdepunktet i begrunnelsen for å tilkjenne oppreisning gradvis blitt flyttet over på behovet for kompensasjon for den påførte krenkelse. Høyesterett har i en rekke avgjørelser fremholdt at selv om krav på oppreisning fortsatt også har et preventivt og pønalt formål, er det i dag fornærmedes kompensasjonsbehov som er det fremtredende, se Rt. 2005 side 289 avsnitt 42, Rt. 2005 side 104 avsnitt 34 og Rt. 1999 side 1363 på side 1378.
- (47) Den rettsoppnevnte sakkyndige, Hans Olav Tungesvik, som er spesialist i psykiatri, har konkludert med at A i dag har betydelige problem og posttraumatiske reaksjoner av psykisk art. I hans konklusjon heter det videre:
- ”Med bakgrunn i A [A] sitt kompliserte liv og talrike psykiske belastninger gjennom livet, der rusmisbruk utgjør en sentral del, er det klart at en del av hennar psykiske reaksjoner i dag har røtter langt tilbake i livet. Imidlertid er det like klart at dei mest påtrengjande problem ho slit med i dag, nemleg panikkangst, skjelvingar, stressreaksjonar, indre uro, aggressive utbrot har direkte samband med skader påført henne av B [B], først og fremst gjennom den vald han har påført henne ved slag mot hovudet og andre delar av kroppen. A opplyser at ho før var sosial og utovervend, kunne gå på byen og møte vener. No går ho ikkje i byen lenger meir enn det ho må for å utføre nødvendige ærend. Ho torer ikkje gå aleine i byen i det heile. Heile hennar sosiale liv er snudd opp ned, og ho orkar ikkje bu i byen lenger. Derfor har ho flytta til Y, som ligg seks mil unna X. Det er fysiske og psykiske skader påført henne av B som i hovudsak er årsak til den situasjon ho i dag er i.”**
- (48) Den del av As psykiske problemer som den sakkyndige har knyttet til voldshandlingene, fremstår som nokså vanlige konsekvenser av vold mot kvinner i nære relasjoner. Jeg viser til det førstvoterende har gjengitt fra NOU 2003: 31, side 59–60.
- (49) På den tid voldshandlingene ble utført, tilhørte A og B et miljø preget av alkoholmisbruk. Dette kan imidlertid ikke tillegges noen vekt ved utmålingen av oppreisning. Også

kvinner som sliter med rusproblemer, har krav på et liv uten vold. Jeg tilføyer at hun nå er rusfri.

(50) Etter en samlet vurdering finner jeg at oppreisningen passende kan fastsettes til kr 70 000.

(51) Når det gjelder saksomkostningene, er jeg enig med førstvoterende.

(52) Dommer **Rieber-Mohn:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende, dommer Flock.

(53) Dommer **Coward:** Likeså.

(54) Dommer **Gussgard:** Likeså.

(55) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

1. B betaler oppreisning til A med 40 000 – førtitusen – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom med tillegg av den alminnelige forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum fra utløpet av oppfyllelsesfristen til betaling skjer.
2. Saksomkostninger tilkjennes ikke.

Riktig utskrift bekreftes: